

Nujna seja parlamentarnega odbora za kulturo

Vse narobe in vse prav

Miran Zupanič: Filmarji drame ne bi delali, če je ne bi bilo – Minister Simoniti: Slovenskemu filmu še nikoli ni šlo tako dobro

Ker se razmere na področju slovenske kinematografije zaostrejo, dodatno je filmarje vznemirilo nedavno imenovanje Igorja Prodriča na položaj v. d. direktorja Filmskega sklada, je bila včeraj na pobudo nepovezanih poslancev sklicana nujna seja državnoborskega odbora za kulturo, šolstvo in šport, in sicer z eno samo točko dnevnega reda: Zagotavljanje kontinuitete filmske produkcije. Po junjski je to že druga seja na isto temo. Nanjo so bili povabljeni tudi člani Nacionalnega sveta za kulturo in predsednik Društva slovenskih filmskih umetnikov; čeprav brez zapleta, povezanega z vprašanjem, koliko besede imajo gostje, na seji ni šlo. Vodil jo je predsednik odbora Branko Grims.

Razprava trajala skoraj tri ure, a zgodilo se ni nič nepričakovane. Razlika, pravzaprav prepad, med pobudniki seje, ki ministru za kulturo očitajo, da je s svojim dopuščanjem programske neučinkovitosti in razpisnih nezakonitosti na filmskem skladu povzročil krizo slovenske kinematografije, ter ministrstvom oziroma vodstvom sklada, je takšna, kot se je izoblikovala v zadnjih mesecih. In nič ne kaže, da bo v bližnji prihodnosti drugače. Ne glede na to, da je Igor Prodrič na seji zavrnil, da se bo 15. novembra umaknil s sedanjega položaja na skladu, pa naj bo rezultat razpisa za novega direktorja sklada takšen ali drugačen.

Če poslanka Majda Širca, ki je v uvodu utemeljila zahtevo po njeni seji, pravi, da je kriza »programska, finančna in kulturnopoliti-

na«, kajti »program za leto 2007 hkrati je in ga ni«, ji minister Vasko Simoniti odgovarja, da slovenskemu filmu še nikoli ni šlo tako dobro, kot mu gre zdaj, in se pri tem sklicuje na 38 filmov, ki naj bi jih prikazal oktobrski filmski festival v Portorožu (celovečerec pa naj bi bilo celo več od napovedanih 8 – kar 14!). Ministrstvo mnenje je, da je vsa problematizacija tako programa kot finančnega načrta zanj, nepotrebna, kajti potem, ko je vlada program sprejela, »mnenje neke pravne službe nič ne pomeni«, ne glede na to, kaj o tem pravijo »časopisi tabloidnega značaja«.

Jožef Školč je poudaril, da je zakon nad sklepi vlade, predsednik filmskega društva Igor Koršič pa dodal, da nas lahko skrbi država, v kateri minister verjame, da je lah-

ko drugače. Najbolj iz prve roke je o krizi spregovoril režiser in član Nacionalnega sveta za kulturo Miran Zupanič, ki je dejal, da filmarji »drame ne bi delali, če je ne bi bilo«, kajti njim »ne gre za konstrukt ali politično motiviranost«, pač pa za resnično profesionalno prizadetost. »To je popolna devastacija enega od kulturnih področij,« je pribil.

Člani odbora so na koncu zavrnili večino predlogov opozicijskih poslancev (o priznanju krize vodstva sklada, o razrešitvi Prodriča, o odstopu ministra Simonitija), sprejeli pa so sklep, da mora filmski sklad odbor v 30 dneh podati pisno analizo dosedanjega dela in načrtov ter poročati o porabi proračunskih sredstev »z vsemi zakonskimi podlagami«. PETER KOLŠEK

Rožančeva nagrada

Dobitnika Zabel in Šteger

Igor Zabel bo nagrado prejel posthumno za zbirko esejev o sodobni umetnosti, Aleš Šteger pa bo nagrajen za zbirko poetičnih esejev o Berlinu

Prvič v petnajstletni zgodovini Rožančeve nagrade sta nagrajena dva: Igor Zabel bo nagrado dobil posthumno za knjigo Esei 1 (*cf), Aleš Šteger pa za knjigo Berlin (Študentska založba). Tako se je odločila žirija po dolgem in napornem premisleku, je včeraj povedala predsednica upravnega odbora Rožančevega sklada Alenka Puhar. Žirijo, ki je tehtala med slovensko esejistično produkcijo zadnjih dveh let in se nazadnje odločila soglasno, so sestavljali Edvard Kovač, Ignacija Fridl Jarč, Manca Košir ter Petra Vidali. Ostali trije nominiranci za nagrado so bili Mile Korun za knjigo Biti z igro, Urban Vovk za knjigo Kruh zgodnjih let ter Vinko Ošlak za knjigo Obe kraljestvi.

Za Igorja Zabela je žirija med drugim zapisala, da o likovni umetnosti spregovori s presenetljivo erudicijo ter da bralec vsak trenutek začuti njegovo osebno držo in angažma. V utemeljitvi nagrade za Aleša Štegera pa piše, da avtor zablesti s poetično naravo svojih potpisnih impresij ter da prostor besede širi vse do meja

njihove podobe. Po besedah predsednika Rožančeve žirije Edvarda Kovača se je v petnajstih letih, odkar obstaja ta nagrada, esejistika zelo razširila in tudi bera zadnjih dveh let je bogata. Eseijskih besedah razširilo na številna področja, kar je razvidno tudi iz raznovrstnosti letov nominiranih knjig: Korunova esejistika se ukvarja z gledališcem, Zabelova s sodobno umetnostjo, Ošlakova se vrača k filozofiji, Vovkova obravnava literaturo, Štegerova esejistika pa premore hkrati tudi močne elemente proze.

Včerajšnje razglasitve Rožančevih nagradencev se je udeležil nagrajenec Aleš Šteger. Izrazil je veselje, da bo nagrado dobil skupaj z Igorjem Zabelom. Poznal in cenil ga je ne le kot likovnega premišljevalca, temveč tudi kot literarnega prevajalca in avtorja. O svoji knjigi pa je Šteger povedal, da je v zanskem smislu mejna. Dejstvo, da se je žirija odločila zanjo, jemlje kot pozitiven signal, da se razumevanje esaja kot hibridne forme širi. V imenu Igorja Zabela se je za nagrado zahvalila njegova vdova Mateja Kos.

Kot je še pojasnila Alenka Puhar, »deluje« Rožančeva nagrada pretežno na moralni pogon, se pravi z zelo majhnimi sredstvi. Denar za nagrado običajno naprosijo pri raznih sponzorjih. Letos se je v ta namen nabralo 2200 evrov, vsakemu nagrajencu bodo dali pol omenjene vsote. Nekoč so nagrado slovesno podeljevali na Rožančevi domačiji, zadnja leta pa jo podeljujejo na Trubarjevini. Podelitve esejistične nagrade se prav lepo sklada s Trubarjem, smo slišali, saj je po besedah Vinka Ošlaka Trubarjev spis o veri pravzaprav prvi slovenski esej.

VALENTINA PLAHUTA SIMIČ

ALEŠ ŠTEGER

IGOR ZABEL Z ŽENO MATEJO KOS

Ob osemdesetletnici Pavleta Merkušja

Pokončna osebnost, polna ljubezni do slovenščine

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in založba ZRC izdala Merkušjev zbornik – Kar 42 razprav avtorjev iz trinajstih držav

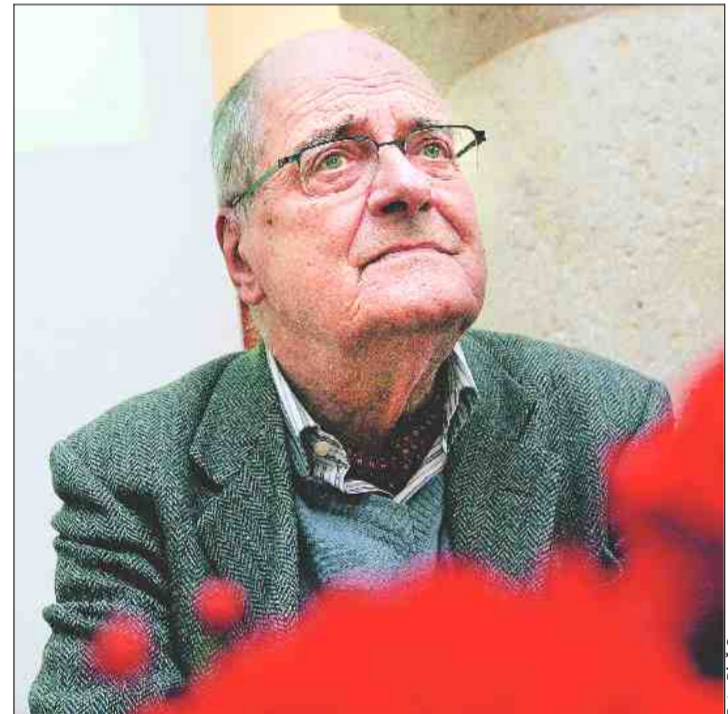
Zajeten zbornik razprav so slovesno predstavili včeraj v Prešernovi dvorani SAZU v Ljubljani. V imenu Založbe ZRC je slavljeno pozdravil dr. Vojslav Likar, v imenu Znanstvenega sveta Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša pa dr. Janez Orešnik. Med drugim je poudaril, da je za akademika Merkušja značilna globoka in goreča privrženost slovenskemu jeziku; njegovi zgodovini, njegovim narečjem in knjižni podobi. To privrženost Merkuš kot pokončna osebnost izžareva tako, da ni samo dober zglede svojim zamejskim rojakom in matici, temveč tudi naravnost podžiga vse sonarodnjake tostran in onstran meje k enaki ljubezni do slovenščine, kot jo goji sam.

Metka Furlan, sourednica Merkušjevega zbornika, je spomnila, da so tik pred osemdesetim rojstnim dnevom 12. julija v Trst poslali voščilo z izrazi hvaležnosti in priznanja, kjer so med drugim zapisali: »Vaš pronicljivi raziskovalni duh slovenista in zagranje delo na njeni zbiranju, proučevanju in predstavljanju slovenske kulture in jezika k zahodnega slovenskega roba sta da-

tutu, in vendar imena kot Božo Zuanella, Maurizio Puntin, Vlado Klemše predstavljajo Merkušjevo onomastično šolo. Take osebnosti so danes redkost in zato še bolj vredne pozornosti, spoštovanja in občudovanja.

Merkušjev zbornik kot dvojna številka inštitutske revije Jezikoslovni zbornik je pripravil uredniški odbor (urednik Janez Keber, Silvo Torkar,

di se, da ni nihče pomislil, da bi mu poslal sožalje ob tej priložnosti! Spomnil je, da pravzaprav slovenščine do svojega šestnajstega leta ni znal, niti ni njegov materni jezik; oče je bil namreč stoodstotni Slovenec, mati pa mešanica: njen oče je bil Italijan iz Vodnjana v Istri, furlanskega porekla, njena mati pa al Nemka ali priseljena Moravka, kar še ni jasno. V njegovih žilah se, kot

Znanstvena jezikoslovna bibliografija Pavleta Merkušja obsega 150 enot s 13 monografijami. V njih je slovenščina vsem razumljivo in uravnoteženo obravnavana skozi prizmo imenoslovne, dialektološke, zgodovinske, etimološke, jezikovnointerferenčne in normativnostne problematike. Za Merkušje je bilo značilno kombinirano delo v arhivih, na terenu in v kabinetu, kakor narekuje gradivo in ne teorija. Bistvena pa sta bila ljubezen do jezika in odgovornost pri njegovi rabi v javnosti.

je dejal, pretaka trojezična kri. Naučil se je jezikov vseh naših sosedov, tudi furlansko in madžarsko. In čeprav je mešan, se je vedno imel za Kraševca, čuti pa se kmeta, ki ljubi zemljo bolj kot asfalt in cement. Spomnil se je svojih učiteljev na ljubljanski univerzi, zlasti Ramovša, Nahtigala, Bajca, Oštrija, Škerjaja in Gogala.

Ukvarjanje s slovenščino mu je bilo v uteho, ljubezen in velikansko zadoščenje, manjkala pa ni niti zabava.

MARIJAN ZLOBEC

Popravek

V članku z naslovom V dialogu z Evropo, objavljenem v Delu 19. septembra, smo med celovečernimi filmi v uradnem programu 10. festivala slovenskega filma pozabili omeniti film L... kot ljubezen režiserke Janje Glogovac in producenta Fabula. Za napako se opravičujemo. K. R.

sedaj je dokaj revežov; posebno revna je pa tužna Bosna. Kakor ni Jezus zavrgel kananejske žene, tako molimo mi za mohamedance in razkolnike; kakor jo on rešil 38 let bolnega njegovih telesnih in dušev-

enako mislili, enako videli. Kdor izmed vas bo živel zdaj trideset let, ko naš mladi rod odraste, videl bo v Komandiji pri vsih isto tolesno velikost, isto učnost, isto modrost. V vsej Komandiji bo le ena misel, ena volja, vse bo ono telo z eno dušo. Tedaj še le so bodo vresničilo moje želje o bratovski enakosti.

MEDNARODNI GRAFIČNI BIENALE, 2007

PREJELI SMO

Iz poziva DSFU

Vodja promocije in trženja na Filmskem skladu RS – javni sklad odgovarja na naše podatke z dne 15. 9. 2007 tako, kot da našega pojasnila ni prebrala. Daje vtis, da je pisala po nareku.

Odpovedi projekcije ni treba iskati predvsem pri DSFU. DSFU je storil vse, da bi v Kinoteki 10. 9. 2007 predstavil film Bolečina slovenskim filmskim ustvarjalcem. Slovenska Kinoteka pa ni dovolila predvajanja. To je še nezabeležen primer, da se kinoteka kot zaščitnica filma podredi političnemu diktatu. Ko se trdi, da mi zavračamo urjanje avtorskih pravic in da zato ne pride do javne predstavitve filma, navajamo: Sklad je tisti, ki noče legalizirati omenjenega filma. Kratka zgodovina naših poskusov, da bi vzpostavili dialog s Filmskim skladom, je naslednja:

Že leta 2005 smo Sklad obvestili o dokončanju najnovejšega filma Vojka Duletiča Bolečina. Film je narejen iz arhivskega materiala treh filmov iste avtorja (scenarista in režiserja). Ob povabilu na projekcijo filma smo pričakovali, da bomo v skladu z dosedanjim praksom filmskega sklada uredili formalnosti glede uporabe arhivskega materiala enako kot pri vseh drugih filmih, ki uporabljajo arhivsko filmsko gradivo. Odgovora na povabilo ni bilo.

17. 10. 2006 smo za uporabo arhivskega gradiva filmov scenarista in režiserja Vojka Duletiča za dovoljenje zaprosili gospo Ireno Ostrouško.

Ko smo izvedeli, da je odstavljeno, smo enako vlogo poslali v. d. direktorju Stanetu Malčiču (6. 11. 2006). Odgovora ni bilo.

19. 12. 2006 smo na zagotovilo gospe Jelke Stergel, pomočnice direktorja za promocijo in trženje,

ob njenem internem ogledu filma Bolečina, in med drugim tudi ob prisotnosti gospe Spomenke Hribar, kjer je zagotovila, da bo pravni status rešen takoj, ko bomo zaprosili za brezplačni prenos materialnih avtorskih pravic.

Kljub temu da smo ta dopis oddali na tri naslove Filmskega sklada (v. d. direktorju Stanetu Malčiču, pomočnici direktorja za promocijo in trženje Jelki Stergel in pravni službi Filmskega sklada Republike Slovenije), odgovora ni smo dobili.

Ko ni bil več direktor Stane Malčič, smo naš dopis poslali njegovega naslednika Denisu Miklavčiču (21. 6. 2007). Pisali smo mu dvakrat in ga opozorili, da se zaradi Skladovega zavlačevanja ne moremo udeležiti festivala slovenskega filma v Portorožu. Tudi od njega nismo dobili nobenega odgovora.

Filmski sklad noče sodelovati, ampak brisati zgodovinski spomin.

Film Bolečina pripoveduje o slovenski medvojni zgodovini. Vsi dogodki v filmu so resnični, podani dokumentarno. O dr. Vladimirju Kantetu, visokem policijskem uradniku. Ni bil komunist, vendar je sodeloval z OF. Po razkritju, februarja leta 1945, so ga Nemci obsodili na smrt. Sodbo so izvršili domobranci. Ker se je vrv pretrgala, so ga obesili še enkrat. Z Bolečino spremljamo tudi tiste, ki se niso odločili za nobeno strano, pa so bili preventivno ubiti ter o tistih, ki so se vrnilo od partizanov pa se jim je po vojni vse uslo.

Od Ministrstva za kulturo pričakujemo, da organizira ogled filma Bolečina v Slovenski kinoteki za strokovno in politično javnost, da se opredeli, glede na argumente, ki smo jih predstavili.

VOJKO DULETIČ IN BORKO RADEČEK

PREVAL – Bogato arheološko najdišče na trasi avtoceste mimo Radovljice.

Kaj je z izkopaninami na AC – 2

Ob pomanjkanju depojev še toga zakonodaja

V Narodnem muzeju Slovenije za kritike, izrečene na njihov račun na začetku tega prispevka, do objave niso vedeli. Po besedah Petra Turka so sodelovali pri izkopavanjih dveh večjih najdišč (Ivančna Gorica, Dragomelj) ter dveh manjših pri Ljubljani (Pržan, Kamna Gorica), povabljeni pa so bili kot soizvajalci dokumentacije in gradiva »soočal s togimi in neživiljskimi podzakonskimi akti k Zakonu o varovanju kulturne dediščine, ki Narodnemu muzeju Slovenije ne določajo omejevalne ingerence.«

Gradivo, pridobljeno kjerkoli v Sloveniji, po črki podzakonskih predpisov spada v pokrajinske, ne pa v državne muzeje, meni Turk in dodaja, da zaradi tega ob navedenih izkopavanjih njihovih ustanov ni kaj časa ni bilo jasno niti to, ali gradivo lahko hranijo pri sebi ali ga morajo oddati v pokrajinske muzeje.

Glede obdelave gradiva je povedal, da je obdelava z najdišč Ivančna Gorica in Dragomelj še končana, iz Kamne Gorice in Pržana pa je na začetni stopnji obdelave. Pri najdišču Dragomelj je tako posamično inventariziranih več kot dva tisoč najdb od približno petdeset tisoč pridobljenih med izkopavanji. Najdišče Ivančna Gorica je tik pred objavo v seriji Arheologia na avtocestah Slovenije. O najdbah v Dragomlju je bilo objavljenih več kot deset strokovnih in znanstvenih člankov v arheološki in poljudni literaturi. Dragomeljsko najprej znanstvenejše gradivo je razstavljeno na stalni razstavi. Najdišče Kamna Gorica in Pržan sta preliminarno objavljeni v Varstvu spomenikov. Med vsemi izkopavanji je bilo tisto iz Ivančne Gorice deležno sredstev za poizkopavalno obdelavo.

Gradivo, pridobljeno kjerkoli v Sloveniji, po črki podzakonskih predpisov spada v pokrajinske, ne pa v državne muzeje, meni Turk in dodaja, da zaradi tega ob navedenih izkopavanjih njihovih ustanov ni kaj časa ni bilo jasno niti to, ali gradivo lahko hranijo pri sebi ali ga morajo oddati v pokrajinske muzeje.

Glede obdelave gradiva je povedal, da je obdelava z najdišč Ivančna Gorica in Dragomelj še končana, iz Kamne Gorice in Pržana pa je na začetni stopnji obdelave. Pri najdišču Dragomelj je tako posamično inventariziranih več kot dva tisoč najdb od približno petdeset tisoč pridobljenih med izkopavanji. Najdišče Ivančna Gorica je tik pred objavo v seriji Arheologia na avtocestah Slovenije. O najdbah v Dragomlju je bilo objavljenih več kot deset strokovnih in znanstvenih člankov v arheološki in poljudni literaturi. Dragomeljsko najprej znanstvenejše gradivo je razstavljeno na stalni razstavi. Najdišče Kamna Gorica in Pržan sta preliminarno objavljeni v Varstvu spomenikov. Med vsemi izkopavanji je bilo tisto iz Ivančne Gorice deležno sredstev za poizkopavalno obdelavo.

Zaposlovati mlade arheologe

Patricia Bratina z OE ZVKZD Nova Gorica je povedala, da večino gradiva, izkopane ob gradnji hitre ceste v Vipavski dolini in avtocesta na Krasu, in dokumentacije hranijo v prostorih v Solkanu, arhiv enega najdišča je za čas obdelave posejten na reverz izkopavalcu oz. avtorju objave ter včasni – trajni hrambi v Notranjskem muzeju v Postojni, druga pa celoti objavljene najdišča s Krasa pa je v trajni hrambi v Gorškem muzeju. Obdelava podatkov tudi pri njih poteka

zelo počasi, vendar je gradivo izkopavani, ki jih je izvajal njihov zavod, restavrirano, evidentirano, kataloško obdelano ter v celoti izrisano, bilo pa je tudi že predstavljeno javnosti. Manjka dokončna obdelava, za kar je spet kriva praz zasedenost izkopavalcev, ki opravljajo številne naloge na zavodu in muzeju, zato bi morali pospešiti zaposlovanje mladih arheologov.

Pregledne razstave in publikacije

Pokrajinski muzeji Ptuj pa hrani gradivo z najdišč Hardek in Hajndl. Vodja izkopavanj Ivan Žižek je povedal, da so takoj po končanem izkopavanju na obeh najdiščih pripravili pregledno razstavo in izdali ustrezne publikacije. Del gradiva iz Hardeka je bil predstavljen na kongresu evropskih arheologov v Liegeu, gradivo iz zemljank pa na mednarodnem posvetu v Pulju. Vsa preostala arheološka dediščina je inventarizirana. Iz pridobljenega gradiva so obranjene tri diplomske naloge, del gradiva pa bo zajetega v doktorski disertaciji. V pripravi je publikacija, jedrno povzema Žižek. MILAN VOGEL